

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра історії України, економічної теорії та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова навчально-методичної
комісії спеціальності

Голова навчально-методичної комісії спеціальності
Родик М.В. / М.В. Родик
(ПІП, підпис)

“ 21 ” 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна безпека підприємства

(код і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти початковий (короткий цикл)
(назва освітнього рівня)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(назва галузі знань)
спеціальність 073 «Менеджмент»
(назва спеціальності)
освітня програма «Маркетинговий менеджмент»
(назва)
вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

Львів – 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни Економічна безпека підприємства для початкового (короткого циклу) вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Маркетинговий менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент».

Розробники:

к.е.н., старший викладач
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

М.В. Багрій
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри історії України, економічної теорії та туризму

(назва кафедри)

протокол від «17» 08 2020 року № 8-1

завідувач кафедри історії України, економічної теорії та туризму Кушнір Л.П.
(назва кафедри) (підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено навчально-методичною комісією

спеціальності Менеджмент
(назва спеціальності)

протокол № 1 від «21» 08 2020р.

Затверджено рішенням навчально-методичної

ради факультету економіки та менеджменту
(назва факультету)

протокол № 3 від «25» серпня 2020р.

/голова ради _____
(підпис, прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	48	12
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	16	4
• практичні заняття, год.		
• лабораторні заняття, год		
• семінарські заняття, год	32	8
Усього годин самостійної роботи	42	78
Вид семестрового контролю	залік	

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми навчання - 53%

для заочної форми навчання – 13%

1. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни.

Предмет: діяльність особистості, суспільства і держави по захисту їхніх інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз як в економічній сфері в цілому, так і в окремих галузях господарства, її складових; концептуальні основи; загальні закономірності; принципи і основні напрями забезпечення економічної безпеки.

Мета: засвоєння знань із забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці та організація ефективної безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів, вивчити рівень економічної безпеки, дослідити фактори впливу на нього, а також розробити та обґрунтувати механізм його забезпечення.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Завдання: вивчення новітніх методів і засобів якісно нових аналітичних обґрунтувань; навчитись приймати рішення різного рівня, інформаційну підтримку яких забезпечує система економічної розвідки, виявляти основні небезпеки та загрози, кількісні та якісні показники оцінки рівня економічної безпеки, основні напрями забезпечення безпеки; а також набуття спеціалістами практичних навичок створювати надійну програму захисту технологій, розробок, ноу-хау, стратегічно важливої інформації тощо.

Структура навчальної дисципліни

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма навчання (ДФН)						заочна форма навчання (ЗФН)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки підприємства	10	2	4	-	-	4	9	1	1	-	-	7
Тема 2. Індикатори та складові економічної безпеки підприємства	10	2	4	-	-	4	9	-	1	-	-	8
Тема 3. Загрози економічній безпеці підприємства.	10	2	4	-	-	4	9	1	1	-	-	7
Тема 4. Система економічної безпеки підприємства.	10	2	4	-	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 5. Стратегія економічної безпеки	9	2	4	-	-	3	9	1	1	-	-	7
Тема 6. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку підприємства	10	2	4	-	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 7. Комерційна таємниця на підприємствах як об'єкт безпеки	10	2	4	-	-	4	10	1	1	-	-	8
Тема 8. Ділова (корпоративна) розвідка	10	2	4			4	8	-	1			7
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів	11	-	-	-	-	11	20	-	-	-	-	20
Усього годин	90	16	32			42	90	4	8			78

3.2. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки підприємства. Розвиток наукової категорії «економічна безпека». Необхідність захисту підприємницької діяльності. Тлумачення, принципи та рівні економічної безпеки. Об'єкти економічної безпеки.	2	1
2	Тема 2. Індикатори та складові економічної безпеки підприємства. Поняття індикаторів і складових структури економічної безпеки підприємства. Безпека підприємства у фінансовій сфері.	2	-

3	Тема 3. Загрози економічній безпеці підприємства. Система економічного захисту підприємства. Система заходів забезпечення безпеки підприємства.	2	1
4	Тема 4. Система економічної безпеки підприємства. Сутність поняття «система економічної безпеки» СЕБ, її завдання. Цілі, завдання та функції системи економічної безпеки підприємства. Людський фактор у системи захисту персоналу.	2	-
5	Тема 5. Стратегія економічної безпеки. Елементи стратегії економічної безпеки. Сутність та види стратегій економічної безпеки. Формування органів і механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства. Функції управління безпекою бізнесу.	2	1
6	Тема 6. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку підприємства. Служба безпеки: цілі, задачі, структура, напрями діяльності. Кадрове забезпечення служби безпеки.	2	-
7	Тема 7. Комерційна таємниця на підприємствах як об'єкт безпеки. Суть і значення комерційної інформації. Комерційна таємниця. Правові аспекти комерційної таємниці. Економічне шпигунство.	2	1
8	Тема 8. Ділова (корпоративна) розвідка. Передумови виникнення та актуальності ділової (корпоративної) розвідки. Історія виникнення економічної розвідки, її види та напрями розвитку.	2	-
Усього годин		16	4

3.3. Семінарські заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки підприємства. Розвиток наукової категорії «економічна безпека». Необхідність захисту підприємницької діяльності. Тлумачення, принципи та рівні економічної безпеки. Об'єкти економічної безпеки.	4	1
2	Тема 2. Індикатори та складові економічної безпеки підприємства. Поняття індикаторів і складових структури економічної безпеки підприємства. Безпека підприємства у фінансовій сфері.	4	1
3	Тема 3. Загрози економічній безпеці підприємства. Система економічного захисту підприємства. Система заходів забезпечення безпеки підприємства.	4	1
4	Тема 4. Система економічної безпеки підприємства. Сутність поняття «система економічної безпеки» СЕБ, її завдання. Цілі, завдання та функції системи економічної безпеки підприємства. Людський фактор у системи захисту персоналу.	4	1
5	Тема 5. Стратегія економічної безпеки. Елементи стратегії економічної безпеки. Сутність та види стратегій економічної безпеки. Формування органів і механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства. Функції управління безпекою бізнесу.	4	1
6	Тема 6. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку підприємства. Служба безпеки: цілі, задачі, структура, напрями діяльності.	4	1

	Кадрове забезпечення служби безпеки.		
7	Тема 7. Комерційна таємниця на підприємствах як об'єкт безпеки. Суть і значення комерційної інформації. Комерційна таємниця. Правові аспекти комерційної таємниці. Економічне шпигунство.	4	1
8	Тема 8. Ділова (корпоративна) розвідка. Передумови виникнення та актуальності ділової (корпоративної) розвідки. Історія виникнення економічної розвідки, її види та напрями розвитку.	4	1
Усього годин		32	8

3.4. Тематична самостійна робота

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки підприємства. Економічна безпека: сутність, чинники, критерії	4	7
2	Тема 2. Індикатори та складові економічної безпеки підприємства. Безпека підприємства в інтелектуальній та кадровій сферах. Безпека підприємства у техніко-технологічній сфері. Безпека підприємства у політико-правовій сфері.	4	8
3	Тема 3. Загрози економічній безпеці підприємства. Захисні механізми в системі економічної безпеки.	4	7
4	Тема 4. Система економічної безпеки підприємства. Методи визначення рівня безпеки підприємства	4	7
5	Тема 5. Стратегія економічної безпеки. Захист інформації стосовно громадянина. Етапи управління безпекою бізнесу.	3	7
6	Тема 6. Служба безпеки як основний підрозділ, що відповідає за безпеку підприємства. Методи управління безпекою бізнесу	4	7
7	Тема 7. Комерційна таємниця на підприємствах як об'єкт безпеки. Охорона таємниць підприємства. Окремі проблеми комерційної таємниці.	4	8
8	Тема 8. Ділова (корпоративна) розвідка. Роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі. Специфіка трактування ділової (корпоративної) розвідки та її відмінності від промислового (комерційного) шпигунства. Особливості ділової (корпоративної) розвідки.	4	7
Усього годин		31	58

4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом та програмою.

5. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні - розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні - демонстрація, ілюстрація; практичні - лабораторна робота, практична робота, вправи. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

6. Методи контролю

Основними є наступні методи контролю роботи студентів:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- виконання практичних завдань;
- залік.

7. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

7.1. Денна форма навчання

Максимальна кількість балів за результатами вивчення дисципліни протягом семестру становить 100. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою визначається на основі середнього балу поточної успішності протягом семестру за такою формулою:

$$ПК = \frac{100 \times САЗ}{5},$$

де ПК - значення підсумкової залікової оцінки за 100 - бальною шкалою;

100 - максимально можливе значення оцінки за 100 - бальною шкалою;

5 - максимальне значення оцінки за національною 4 - бальною шкалою;

САЗ - середнє арифметичне значення оцінок за результатами поточного контролю.

Поточний контроль проводиться протягом семестру шляхом опитування (усного, тестового, експрес-контролю та ін.), перевірки виконання тем самостійної роботи тощо.

Критерії поточного оцінювання студентів за національною шкалою подано у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
5 ("відмінно")	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами і відомостями.
4 ("добре")	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3 ("задовільно")	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

2 ("незадо-вільно")	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Залік виставляється студенту у його «Залікову книжку» з відміткою «зараховано» за умови, що він виконав усі види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою. Переведення підсумкових рейтингових оцінок з дисципліни, виражених у балах за 100-бальною шкалою у оцінки за національною шкалою та шкалою ЕСТБ здійснюється відповідно до таблиці і заноситься в додаток до диплому фахівця.

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання: національна та ЕСТБ

За 100-бальною шкалою	Оцінка ЕСТБ	За національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7.2. Заочна форма навчання

У зв'язку з тим, що для студентів заочної форми навчання співвідношення обсягу годин, відведених на аудиторні заняття та самостійну роботу, має значні відмінності від денної форми, відповідно є відмінності у розподілі балів та критеріїв оцінювання. За результатами поточного оцінювання (ПК) можна отримати максимально 30 балів і за результатами виконання тематичної самостійної роботи міжсесійний період (ТСР) - 70 балів. Для перерахунку результатів поточного оцінювання за національною чотирибальною шкалою у 30 - бальну шкалу використовується формула:

$$ПК = \frac{100 \times CA3}{5},$$

де CA3 - середнє арифметичне значення результатів поточного контролю успішності студентів за національною чотирибальною шкалою.

Сума балів, отримана студентом за поточний контроль та за виконану тематичну самостійну роботу, є підсумковим показником його успішності з навчальної дисципліни.

За підсумками семестрового контролю в залікову відомість студентові ставиться відмітка «зараховано» за умови, що він виконав усі види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою.

8. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»
Конспект лекцій на паперовому та електронному носіях.
Друкований роздатковий матеріал.

9. Рекомендована література

Базова

1. Організація та управління фінансово-економічною безпекою банківських установ. Навчальний посібник / І. П. Отенко, О. Ю. Мішин, С. В. Мішина. – Х.: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 240 с.
2. Протидія відмиванню коштів: міжнародні стандарти, зарубіжний досвід, адміністративно-правові, кримінологічні, кримінально-правові, криміналістичні засади та система фінансового моніторингу в Україні : підруч. / Користін О.Є., Аркуша Л.І., Глушенко О.О. та ін.; за ред. Користіна О.Є. – Одеса : Фенікс, 2015. – 984 с.
3. Економіка підприємства. Практикум : [навчальний посібник] / О. В. Калініченко, О. Д. Плотник. – К. : Кондор, 2012. – 600 с.
4. Економічна безпека підприємства: Підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / [Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б. та ін.]; – К.: Алерта, 2011. – 706 с. – Авт. зазначено на звороті тит. арк. – Бібліогр.: с. 697– 701.
5. Економічна безпека : навчальний посібник / В.І. Франчук, Л.В. Герасименко, В.О Гончарова, З.Б. Живко та ін.; за ред. В.І. Франчука. – Львів : ЛьвДУВС, 2010. – 348 с.

Допоміжна

1. Кіржецька М.С., Кіржецький Ю.І. Економічна безпека підсистем харчової промисловості України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія / М.С. Кіржецька, Ю.І. Кіржецький. – Львів: Ліга-Прес, 2018. - 214с.
2. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / [Небава М. І., Міронова Ю.В.] – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 73 с.
3. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернетконференції з міжнародною участю, 1 грудня 2016 р.– 10 січня 2017 р. – Полтава: ПолтНТУ, 2017. – 247 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНАУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

2. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет:

- Законодавча база Конституція України // Закони України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.

- Господарський кодекс України №436-1V від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.

- Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.

3. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського (каталоги):

<http://nbuv.gov.ua/node/554>.

12. Погодження міждисциплінарних інтеграцій навчальної дисципліни

№ з/п	Навчальні дисципліни, що забезпечують дану	Кафедра	Прізвище та ініціали відповідального викладача	Підпис викладача
1	Основи екологічної теорії	Історія України, екологічної теорії та туризму	Мельничук Т.	
2				

№ з/п	Навчальні дисципліни, що забезпечуються даною	Кафедра	Прізвище та ініціали відповідального викладача	Підпис викладача
1				
2				

13. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Підпис зав.кафедри